

161. sz. Ajánlás

a munka- és pihenőidőről a közúti szállításban

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1979. június 6-án hatvanötödik ülészakára ült össze,

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a közúti szállítás munka- és pihenőidejére vonatkozóan, amely kérdés az ülészak napirendjének ötödik pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy Ajánlás formájában adja közre,

a mai napon, 1979. június 27-én elfogadja az alábbi Ajánlást, amely „A munka- és pihenőidőről (közúti szállítás) szóló 1979. évi Ajánlás” néven idézhető:

I. HATÁLY

1. A jelen Ajánlás azon bérért dolgozó személyekre vonatkozik, akik vagy harmadik fél részére történő szállítással foglalkozó vállalatok, vagy saját célra árukat vagy személyeket szállító vállalatok részére, áruk vagy személyek belföldi vagy nemzetközi közúti szállításában hivatásszerűen dolgoznak, azaz

- (a) gépjárművezetőkre, vagy
- (b) kocsikísérőkre, kiségitőkre, kalauzokra és más személyekre, akik közúti szállító járművön utaznak és a járművel, annak utasaival vagy rakományával kapcsolódó feladatokat látnak el.

2. A jelen Ajánlás II. és VII-IX. Része, valamint a X-XII. Részek megfelelő rendelkezései vonatkoznak a gépjárművek tulajdonosaira is, akik hivatásszerűen vesznek részt a közúti szállításban, valamint ezek nem fizetett családtagjaikra, ha azok a jelen Ajánlás 1. bekezdés (a) és (b) pontjaiban említett valamilyen minőségben tevékenykednek.

3.

(1) Minden ország illetékes hatósága vagy szerve a jelen Ajánlás rendelkezéseinek vagy azok közül egyeseknek a hatálya alól kivonhatja a jelen Ajánlás 1. és 2. bekezdései szerinti személyeket, akik az alábbi területeken dolgoznak -

- (a) városi szállítás vagy a városi szállítás bizonyos fajtái, tekintetbe véve használatuk sajátos műszaki feltételeit és a helyi feltételeket;
- (b) a mező- és erdőgazdasági vállalatok által végzett szállítás, amennyiben ezeket a szállításokat traktorok vagy egyéb olyan gépek végzik, amelyek helyi mező- és erdőgazdasági munkák céljára használatosak és kizárólag e vállalatok részére dolgoznak;
- (c) betegek és sérültek szállítása, mentési szállítás és tűzoltó szolgálatok részére végzett szállítás;

- (d) nemzetvédelmi és rendőrségi célokból végzett szállítás, vagy más hatóság fontos szolgálatai részére végzett szállítás, amennyiben ez nem jelent konkurenciát a harmadik személyek részére szállító vállalatok számára;
- (e) taxival történő szállítás; vagy
- (f) olyan szállítás, amely a szállítóeszköz típusa, annak személy- vagy áruszállítási kapacitása, valamint korlátozott útvonaluk és a megengedett legnagyobb sebességük miatt úgy tekinthető, hogy nem igényel külön szabályozást a munka- és a pihenőidőt illetően.

(2) Minden ország illetékes hatósága vagy szerve határozzon meg alkalmas szabványokat azon személyek munka- és pihenőidejére vonatkozóan, akiket kivontak a jelen Ajánlás rendelkezéseinek, vagy azok egy részének hatálya alól a jelen bekezdés (1) albekezdésének rendelkezései értelmében.

II. KONZULTÁCIÓK A MUNKAADÓKKAL ÉS A MUNKAVÁLLALÓKKAL

4. Minden ország illetékes hatósága vagy szerve konzultáljon a munkaadók és a munkavállalók érdekelt képviselői szervezeteivel, mielőtt határozatot hozna a jelen Ajánlás rendelkezéseinek hatálya alá tartozó bármely kérdésben.

III. A MUNKAIDŐ MEGHATÁROZÁSA

5. A jelen Ajánlás szempontjából a „munkaidő” fogalma azt az időt jelenti, amit az Ajánlás 1. bekezdése szerinti személyek a következő tevékenységekre fordítanak -

- (a) vezetésre, valamint a gépjármű menetideje alatt végzett egyéb munkákra; és
- (b) a járművel, utasaival vagy rakományával összefüggő kiegészítő munkákra.

6. Azokat az időszakokat, amikor a dolgozók a gépjárművön vagy a munkahelyen várakoznak vagy készenlétben vannak, és amelyek alatt idejükkel nem rendelkeznek szabadon, valamint azt az időt, amit a dolgozók szakmai képzésükre és továbbképzésükre fordítanak a munkaadók és a munkavállalók érdekelt szervezetei közötti megegyezés alapján, a munkaidő részének lehet tekinteni, mégpedig olyan mértékben, amelyet minden országban az illetékes hatóság vagy szerv, kollektív megállapodások vagy a nemzeti gyakorlatnak megfelelő bármely más eljárás határoz meg.

IV. MUNKAIDŐ

A. szokásos heti munkaidő

7. A szokásos munkaidő, vagyis amire nem vonatkoznak a túlmunkával kapcsolatos nemzeti rendelkezések, ne haladja meg a heti negyven órát.

8. A jelen Ajánlás 7. bekezdésében megjelölt szokásos heti munkaidőt fokozatosan és szakaszokban is be lehet vezetni.

9. (1) A távolsági szállításoknál és más olyan szállítási tevékenységeknél, amelyeknél a jelen Ajánlás 7. bekezdés szerinti norma egy hétre vonatkoztatva a gyakorlatban nem alkalmazható, ezt a normát maximálisan négy hetes időszak átlagaként lehet számítani.

(2) Minden ország illetékes hatósága vagy szerve állapítsa meg az egy hét alatt ledolgozható órák maximális számát azokban az estekben, amikor, a jelen bekezdés (1) albekezdése alapján, a 7. bekezdés szerinti normát átlagaként számítják.

B. A SZOKÁSOS NAPI MUNKAI DŐ

10. A szokásos munkaidő a jelen Ajánlás 7. bekezdésében foglaltak szerint átlagban nem haladhatja meg a napi nyolc órát.

11. (1) Amikor a szokásos heti munkaidő egyenlőtlenül oszlik meg a hét különböző napjai között, a szokásos napi munkaidő nem lehet hosszabb tíz óránál.

(2) Amikor a szokásos napi munkaidő alatt jelentős mértékben fordulnak elő a várakozási vagy készenléti vagy munkamegszakítási időszakok vagy ha szükségessé válik a gépjármű személyzetének megfelelő pihenőhelyre való eljutása, akkor az (1) albekezdésben megjelölt tíz órá maximum túlléphető, de nem haladhatja meg a napi tizenként órát.

V. A FOLYAMATOS MUNKAI DŐ MAXIMÁLIS MÉRTÉKE

12.

(1) Minden bérért dolgozó munkavállaló legyen jogosult szünet igénybevételére öt órai, a jelen Ajánlás 5. pontja szerint meghatározott folyamatos munka után.

(2) A jelen bekezdés (1) albekezdése szerinti szünet hosszát és, ahol az helyénvaló, annak több részre osztásának módját az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve határozza meg.

VI. A NAPI PIHENŐK KÖZÖTTI IDŐSZAK

13. (1) Az illetékes hatóság vagy szerv minden országban írja elő a közúti szállítás különböző ágazatai számára a két egymást követő napi pihenőidő közötti maximális óraszámot.

(2) Az ilyen munkaidő csúsztatás nem csökkentheti azt a napi pihenőidőt, amelyre a dolgozó jogosult.

VII. A VEZETÉS IDŐTARTAMA

14.

(1) A gépjárművezetőnek nem engedélyezhető, hogy négy órát meghaladóan, szünet nélkül folyamatosan vezessen.

(2) Minden ország illetékes hatósága vagy szerve, a sajátos nemzeti feltételek figyelembe vételével, engedélyezheti a jelen bekezdés 1. albekezdésében jelzett idő legfeljebb egy órás túllépését.

(3) A jelen bekezdésben említett szünet hosszát, valamint annak esetleges felosztását az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve határozza meg.

(4) Minden ország illetékes hatósága vagy szerve meghatározhat olyan eseteket, amikor a jelen bekezdés rendelkezései nem alkalmazhatók, mert a menetrend alapján vagy a munka megszakításos jellege miatt a gépjárművezetőnek megfelelő szünetek állnak rendelkezésére.

15. A maximális összesített vezetési idő, beleértve a túlmunkát is, nem haladhatja meg a napi kilenc órát és a heti negyvennyolc órát.

16. A jelen Ajánlás 15. bekezdése szerinti összesített vezetési idő legfeljebb négy hét átlagaként számítható ki.

17. A jelen Ajánlás 15. bekezdésében meghatározott összesített vezetési időt csökkenteni lehet, ha a szállítás különösen nehéz körülmények között történik. Minden ország illetékes hatósága vagy szerve határozza meg ezeket az eseteket és az érintett gépjárművezetők esetében alkalmazott összesített vezetési időt.

VIII. A NAPI PIHENŐIDŐ

18. A jelen Ajánlás 1. és 2. bekezdéseiben megjelölt személyek napi pihenőideje legalább tizenegy egymást követő óra legyen a munkanap kezdetétől számított minden huszonnégy órás időszakban.

19. A napi pihenőidő az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve által meghatározandó időszakok átlagaként is számítható, de semmiképpen sem lehet nyolc óránál rövidebb.

20. Az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve különböző időtartamú napi pihenőidőket írhat elő aszerint, hogy utasok vagy áruk szállításáról van-e szó, vagy hogy a gépjárművezető a pihenőidőt lakhelyén vagy azon kívül veszi igénybe, feltéve, hogy a jelen Ajánlás 18. és 19. bekezdéseiben előírt minimális számú órát betartják.

21. Az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve a jelen Ajánlás 18. és 19. bekezdéseiben foglaltaktól eltérő időtartamú napi pihenőidőt, és ezek igénybevételenek eltérő módját is előírhatja az olyan járműveknél, amelyek személyzete két vezetőből áll, vagy amelyek komphajót vagy vasúti szállítást vesznek igénybe.

22. Napi pihenőideje alatt nem kívánható meg a személyzettől, hogy a járművön vagy annak közelében tartózkodjon, amennyiben megtette a jármű és a rakomány biztonsága érdekében szükséges intézkedéseket.

IX. HETI PIHENŐIDŐ

23. A heti pihenőidőt a napi pihenőidőt megelőző vagy követő huszonnégy egymást követő órában kell megállapítani.

24. A heti pihenőidő lehetőség szerint vasárnapra vagy más, hagyományosan pihenésre szánt napra essen, és lehetővé kell tenni továbbá azt is, hogy egy adott időszak vonatkozásában a dolgozó a pihenőidőt meghatározott számú esetben lakhelyén tölthesse, ahogyan erről az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve rendelkezik.

25. A távolsági szállításban legyen lehetőség a heti pihenő összevonására két egymást követő hét időszakában. Indokolt esetben az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve engedélyezheti a pihenőidők hosszabb időszakú halmozását.

X. KIVÉTELEK ÉS TÚLMUNKA

26.

(1) Az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve átmeneti kivételeket engedélyezhet, de csak az elengedhetetlenül fontos munkák elvégzéséhez szükséges mértékben, a jelen Ajánlás előző pontjai által meghatározott munkaidő és vezetési idő meghosszabbítása, valamint a pihenőidő csökkentése terén-

- (a) baleset, műszaki hiba, váratlan késés, szolgálat áthelyezés vagy a forgalom fennakadása esetén;
- (b) *vis maior* esetén; és
- (c) sürgős és kivételes esetekben, a közérdekű szolgálatok működésének biztosítása érdekében.

(2) Az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve engedélyezheti a munkaidő és vezetési idő meghosszabbítását és pihenőidő csökkentését a jelen Ajánlás előző bekezdéseiben foglaltakon túl akkor is, ha erre azért van szükség, hogy a személyzet a megálláshoz alkalmas helyre érjen vagy útját befejezze, feltéve, hogy ezáltal nem veszélyezteti a közúti biztonságot.

27. Az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve engedélyt adhat a szokásos munkaidő ideiglenes meghosszabbítására rendkívüli többletmunka esetén.

28. A szokásos munkaidőn túl teljesített munkaórákat túlmunkának kell tekinteni, s mint ilyet, magasabban kell díjazni vagy a nemzeti törvények vagy rendelkezések, kollektív megállapodások által előírtak szerint vagy, a nemzeti gyakorlatnak megfelelő, más módon kell ellentételezni.

XI. ELLENŐRZÉSI INTÉZKEDÉSEK

29. Az illetékes hatóság vagy szerv minden országban-

- (a) írja elő egyéni ellenőrző könyv bevezetését, a könyv kiállításának feltételeit, tartalmát és hogy hogyan vezesse azt a gépjárművezető;
- (b) határozza meg a jelen Ajánlás 26. bekezdésének alapján teljesített munkaórák és az azokat igazoló körülmények bejelentésére vonatkozó eljárást; és
- (c) határozza meg a jelen Ajánlás 27. bekezdése alapján teljesíthető munkaórák engedélyezésére vonatkozó eljárást valamint az engedélyezhető óraszámot, a szállítási jellege és a munkaidő kiszámítási módja szerint.

30. Minden munkaadó-

- (a) vezessen az ország illetékes hatósága vagy szerve által jóváhagyott formában kimutatást a jelen Ajánlás hatálya alá tartozó valamennyi alkalmazottja munka- és pihenőidejéről; és
- (b) bocsássa ezt a kimutatást az ellenőrző szervek rendelkezésére az ország illetékes hatósága vagy szerve által előírt feltételek mellett.

31. A jelen Ajánlás 29. és 30. bekezdéseiben említett hagyományos ellenőrzési eszközöket, ha ez bizonyos szállítási kategóriáknál szükségesnek mutatkozik, lehetőleg ki kell egészíteni vagy helyettesíteni kell olyan korszerű eszközökkel, mint például regisztráló sebességmérők, az ország illetékes hatósága vagy szerve által kialakítandó szabályok szerint.

32. Az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve gondoskodik-

- (a) megfelelő felügyeleti rendszerről, amely gondoskodik a vállalatokon belüli és a közutakon történő ellenőrzésről; és
- (b) megfelelő büntetésekről a jelen Ajánlás előírásainak megsértése esetén.

XII. AZ ALKALMAZÁS ESZKÖZEI ÉS MÓDSZEREI

33.

(1) A jelen Ajánlás rendelkezései alkalmazhatók törvények vagy rendelkezések, kollektív megállapodások, döntőbírói határozatok illetve a fenti módszerek kombinációja útján, vagy a nemzeti gyakorlatnak megfelelő bármely más alkalmas módon, figyelembe véve a nemzeti feltételeket és a szállítási ágak szükségleteit.

(2) A jelen Ajánlás azon rendelkezéseit, amelyek közvetlenül érintik a közúti biztonságot, nevezetesen azokat, amelyek a maximális folyamatos munkaidőre, a vezetés időtartamára, a napi pihenőidőre és az ellenőrzésre vonatkoznak, lehetőség szerint törvények vagy rendeletek útján kerüljenek alkalmazásra.